

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ У ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ
Вище професійне гірниче училище м.Комсомольська

Паспорт літературного періоду

Посібник для учнів з української літератури
Частина 2

*Розробила викладач
української мови та літератури
Дарій Жанна Володимирівна*

Комсомольськ
2015

Розглянуто та затверджено на засіданні методичної комісії «Викладачів загальноосвітніх дисциплін», протокол № 7 від 05.02.2015 р.

Розглянуто на засіданні навчально-методичної ради та рекомендовано до друку Навчально-методичним центром професійно-технічної освіти у Полтавській області, протокол №3 від 31.03.2015 року.

Автор: Дарій Ж.В., викладач української мови та літератури, спеціаліст

Рецензент: Короп Т.С., методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Полтавській області

Даний посібник є своєрідним довідником до уроку. У ньому містяться терміни із теорії літератури, коротка біографія письменників, уривки із автобіографій, інтерв'ю, світлин поетів та письменників, ілюстрацій до творів, що вивчаються, статей літературних критиків. Подані у посібнику паспорти творів допомагають кращому усвідомленню змісту творів, що вивчаються. Переважна форма подання матеріалу – у вигляді схем і таблиць, що полегшує його сприйняття.

Посібник структурований відповідно до чинної шкільної програми.

Призначений для учнів ПТНЗ, а також викладачів української мови та літератури.

ЗМІСТ

	Стор.
1. Українська література. 10-х років ХХ ст.....	4
2. <i>Б.Гірченко. Життєвий та творчий шлях.....</i>	5
3. «Каторжна». Паспорт твору.....	6
4. Імпресіонізм. Його риси.....	8
5. <i>М.Коцюбинський. Життєвий та творчий шлях.....</i>	9
6. «Intermezzo». Паспорт твору.....	10
7. «Тіні забутих предків». Паспорт твору.....	12
8. Неоромантизм. Його риси.....	14
9. <i>О.Кобилянська. Життєвий та творчий шлях.....</i>	15
10. «Земля». Паспорт твору.....	16
11. Експресіонізм. Його риси.....	17
12. <i>В.Стефаник. Життєвий та творчий шлях.....</i>	18
13. «Камінний хрест». Паспорт твору.....	19
14. <i>Леся Українка. Життєвий та творчий шлях.....</i>	20
15. «Contra spem spero!». Паспорт твору.....	21
16. «І все-таки до тебе думка лине...». Паспорт твору.....	21
17. «І ти колись боролась, мов Ізраїль...». Паспорт твору.....	21
18. «Хвиля». Паспорт твору.....	22
19. «Все-все покинуть, до тебе полинуть». Паспорт твору.....	22
20. «Стояла я і слухала весну». Паспорт твору.....	22
21. «Лісова пісня». Паспорт твору.....	23
22. Символізм. Його риси	25
23. <i>М.Вороний. Життєвий та творчий шлях.....</i>	26
24. «Блакитна панна». Паспорт твору.....	27
25. «Інфанта». Паспорт твору.....	27
26. <i>О.Олесь. Життєвий та творчий шлях.....</i>	27
27. «З журбою радість обнялась». Паспорт твору.....	30
28. «Чари ночі». Паспорт твору.....	30
29. «О слово рідне, орле скутий!». Паспорт твору.....	30
30. «По дорозі в Казку». Паспорт твору.....	31
31. <i>В.Винниченко. Життєвий та творчий шлях.....</i>	32
32. «Момент». Паспорт твору.....	33
33. Література.....	34

Незважаючи на соціальні катаклізми, література переживає піднесення, бо межові ситуації спонукають до роздумів, пошуків захисту в бурхливому світі.

Українська література 10-х років XX ст.

Ніколи досі на небі нашого слова не було такого оживлення, такої маси конфліктів, суперечних течій, полеміки різнорідних думок і змагань, тихих, але глибоких переворотів”, – відзначав І. Франко. Старі засоби художнього відображення дійсності вже не могли передати нового змісту, нових проблем. Звідси, за висловом того ж Франка, шукання “нових горизонтів”, “нових ідей для своєї землі.

В. Стефаник

Народився 9 грудня
1863 р. на хуторі
Вільний Яр у родині
офіцера зі збіднілих
дворян

1874 р.
вступив до
Харківської
реальної
гімназії

Б.Грінченко. Життєвий та творчий шлях

З 1879р. був виключений за участь у
контрреволюційній діяльності.
Заборонили мати освіту

Після двомісячного ув'язнення Грінченко працював
дрібним канцеляристом у Харківській казенній палаті.

Склавши іспит на «народ-
ного вчителя» чудом вла-
штовується працювати.
1884 р. одружується.

В 1905-1907 роках його
діяльність зосередилася
навколо організації
товариства "Просвіта".

У вересні 1909 року Б.Грінченко виїздить разом з
дружиною на лікування до Італії. Помер 6 травня 1910р. р.

**Літературну діяльність розпочав у 80-тих роках 19-го століття.
Автор близько 50 оповідань**

Перекладав твори Фрідріха Шиллера, Йогана-Вольфганга Гете, Генріха Гейне,
Віктора Гюго та ін.

Впорядкував і видав у трьох книгах «Етнографічні матеріали зібрані в
Чернігівській і сусідніх з нею губерніях» (т.т. 1-3, 1895-99). Йому належать цінні
збірки народної творчості «Пісні та думи» (1895), «Думи кобзарські» (1897),
«Веселий оповідач» (1898), «Изъ устъ народа. Малорусские рассказы, сказки и
пр.» (1901) та ін.

Плідно працюючи в галузі народної освіти, свої педагогічні погляди виклав у
працях: «Яка тепер народна школа в Україні» (1896), «Народні вчителі і
українська школа» (1906), «На беспросветном пути. Об украинской школе» (1906)
та ін. Боровся за навчання українських дітей рідною мовою, виступав за чистоту
української літературної мови. Створив кілька шкільних підручників, серед яких
«Українська грамати́ка», «Рідне слово».

...Цей діяч, обвівши духовним зором Україну з краю в край, постеріг, зрозумів
тяжке її безпомічне становище – і вирішив оддати життя своє на службу їй,
кинувшись самотужки обслуговувати потреби її духа. ...Таких невтомних,
завятих діячів, борців громадських, якого ми в особі Бориса Грінченка
втерляли, в пантеоні українських писателів зазначити можна дуже небагато...
Великий хист, незвичайна витривалість у роботі скрашені великою любов'ю до
рідного краю.

М. Лисенко

«Каторжна». Паспорт твору

Жанр:

оповідання

Тема:

недовге та важке життя Докії, яка зростала без матері в родині без любові та розуміння, через що виявилася зовсім неспроможною пристосуватися до реалій дорослого життя та врешті загинула через протиріччя власних почуттів

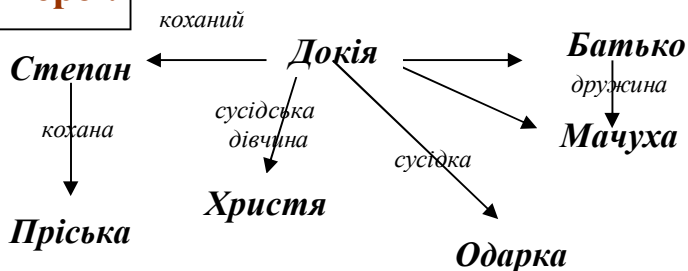
Ідея:

критика окремих вад тогочасного панівного суспільного ладу, які спотворювали людські почуття і взаємини, інтереси і прагнення; засудження егоїзму, жорстокості і дріб'язковості в стосунках з людьми, висловлення суму за людину, її самоприниження і моральний занепад; мотив національної самокритики, що переходить у мотив сорому й убоління за український світ

Проблематика:

1. батьків і дітей;
2. виховання;
3. нещасного дитинства та його впливу на усе життя людини;
4. людської черствості й байдужості;
5. кохання і зради.

Герої:

Історія створення:

Твір був написаний у 1888 році і, як більшість творчого доробку письменника, присвячений темі дитинства. Мабуть, це не випадково, адже він сам був натхненим педагогом, багато працював вчителем, постійно взаємодіяв з дітьми, добре розумівся на дитячій психології.

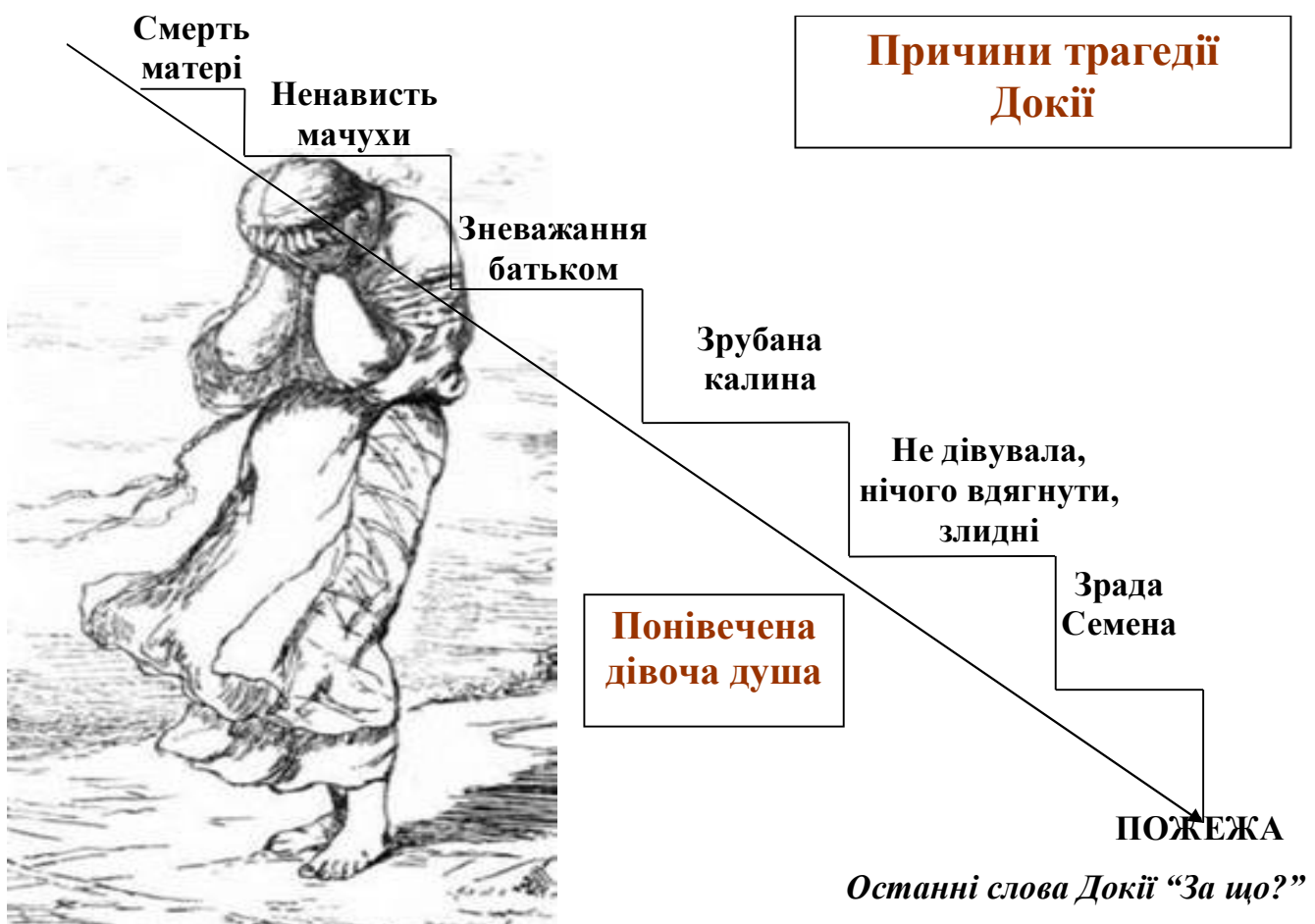
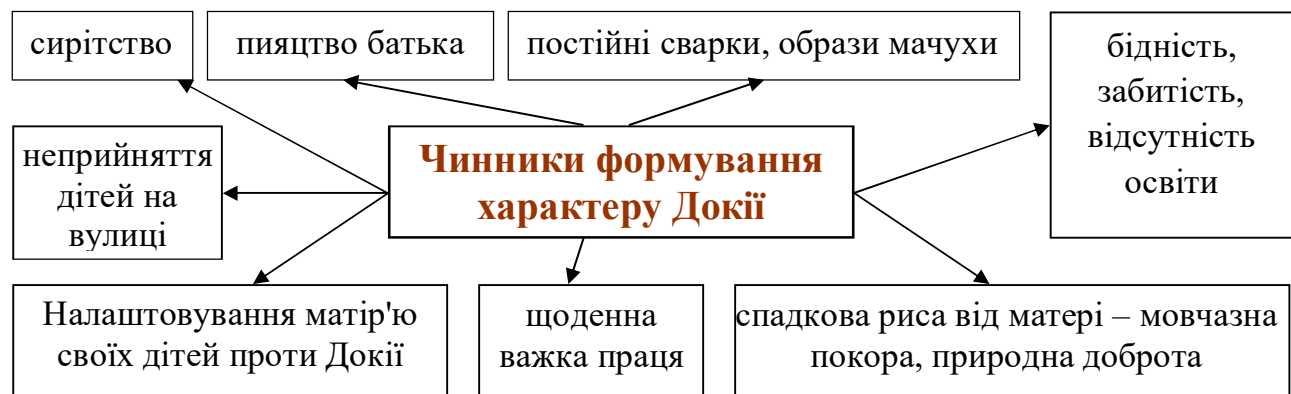
На час написання «Каторжної» припадає період плідного вчителювання Грінченка в народній школі Христі Алчевської, де йому було надано повної свободи та довіри як фахівцеві у виборі способів та засобів навчання.

**Основна
думка
оповідання:**

- Життя в злобі, нелюбові приводить до злочину.
- Людина не може жити без любові, добра.
- Байдужість до страждань інших – таке ж зло.
- Багато в житті залежить не тільки від тих, хто поряд, а й від самої людини.
- Утвердження прагнення людини до любові, добра.

Сюжет:

Сирітське дитинство Докії без ласки й любові: постійна робота і знущання мачухи. Ставлення сільських дітей до дівчинки – образи, насмішки. Докія відштовхує Христю, що хотіла її перепросити. Прагнення Докії до ласки, любові: розмова з калиною, малою дитиною. Зустріч із Семеном, жагуче кохання, відкриття світу краси. Семен зраджує дівчину, на вулиці сміються. При зустрічі парубок відштовхує Докію. Рішення помститися. Підпал повітки. Згадка про маленьку дівчинку Саньку, що любила Докію. Героїня схаменулася, кинулася гасити пожежу й сильно обгоріла. Померла зі словами «За що?».

течія модернізму, художній напрям,
заснований на принципі безпо-
середньої фіксації вражень, спосте-
режень, співпереживань. Сформувався
у Франції у другій пол. ХІХст.

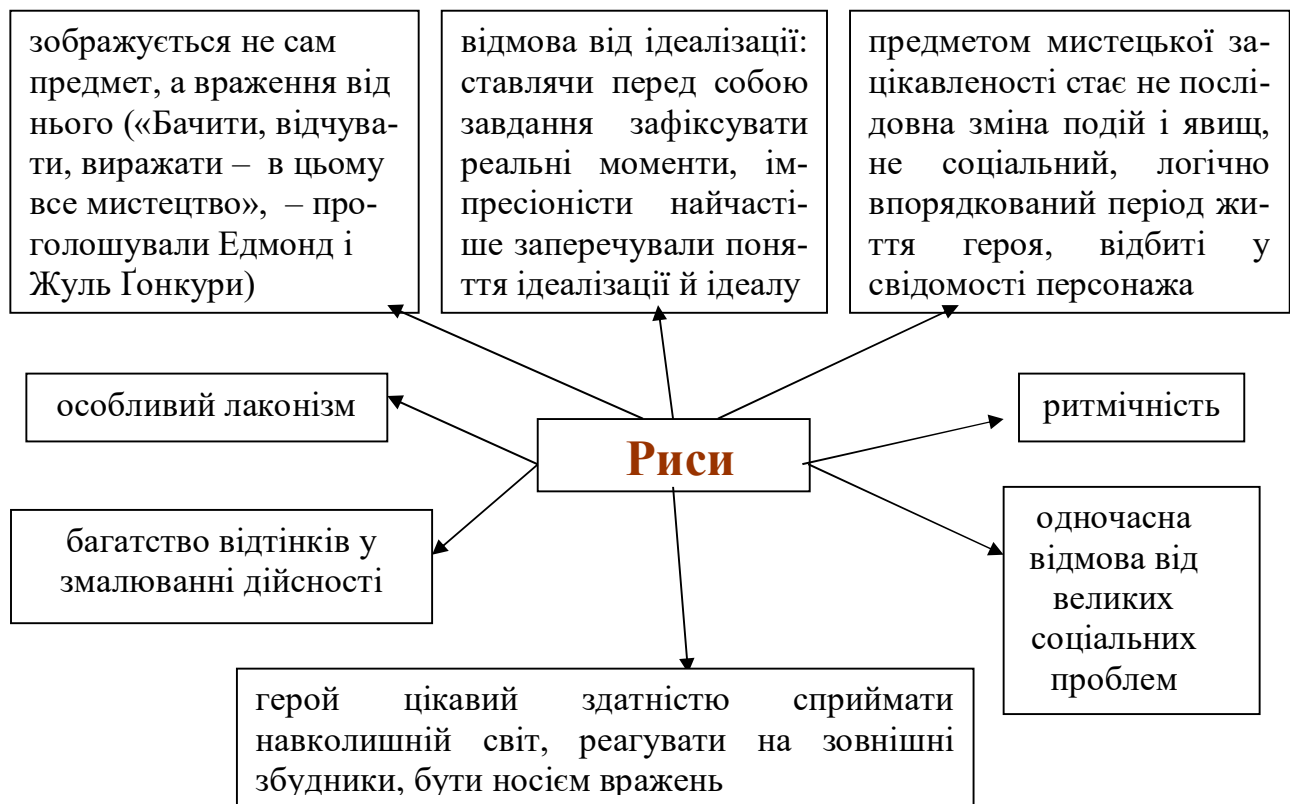
Імпресіонізм. Його риси

Кінець ХІХ – початок
ХХ століття

Імпресіонізм

Визначення походить від назви картини Клода Моне «Враження. Схід сонця». (1873р.). Засновниками літературного імпресіонізму вважають братів Гонкурів.

Брати Е. і Ж. Гонкур в своїх «Щоденниках», що стали зразком імпресіоністської критики, заявляли: «...мистецтво – це увічнення у вищій, абсолютній, остаточній формі якогось моменту, якійсь швидкоплинній людській особливості...»; «...живопис – це не малюнок. Живопис – це фарби...». Вони ж вимовили знамениту фразу, що стала формулою імпресіонізму: «Бачити, відчувати, виражати – в цьому все мистецтво».

Поетика імпресіонізму відбилася у творчості М. Коцюбинського, В. Стефаника

Народився 17 вересня 1864р.в м.Вінниці у сім'ї дрібного урядовця

Початкову освіту здобув у Барській школі

М.Коцюбинський. Життєвий та творчий шлях

Протягом 1876-1880рр. навчався в Шаргородській духовній семінарії

1892-1896 р. проживав у Бессарабії та Криму.

1898 р. переселився до Чернігова, де працював у земській управі

Займався самоосвітою. 1891 р. склав іспит на народного вчителя. Після нетривалого учителювання працював в Одеській філоксерній комісії.

Після тяжкої хвороби в 1896-1897 р. працював співробітником газети «Волинь» м.Житомира

Помер 25 квітня 1913 р.

До перших літературних спроб вдавався ще у 12-літньому віці, навчаючись у семінарії, писав вірші й прозу. У 80-90-х рр. удосконалював літературну техніку написання, все більше уваги звертаючи на психологізм. З початку 1900-х рр. у творчості посилюється імпресіоністична манера письма.

«Intermezzo». Паспорт твору

Присвята:

Кононівським полям

Жанр:

психологічна новела

Новела – невеликий розповідний твір про незвичайну життєву подію з несподіваним закінченням

Ознаки	Різновид	Особливості новели
- Глибокий психологізм. - Лаконізм. - Несподівана кінцівка.	- Новели подій. - Новели з настроєвим, психологічним сюжетом.	- Побудова сюжету на основі справжньої події. - Більш загострений, ніж в оповіданні, конфлікт. - Обмежена кількість головних дійових осіб. - Нетривалість дії. - Посилена увага до певних художніх деталей. - Невеликий обсяг, несподіване закінчення.

Назва:

Intermezzo (*італ.*) – «перерва». Так називали невеликий музичний твір, що виконувався в перервах між актами трагедії чи опери. Коцюбинський вкладає в назву ширший зміст: у нього це не просто перепочинок, а духовне відродження людини на природі.

Тема:

роль митця у суспільстві, його призначення.

Ідея:

важливість ролі митця в суспільстві; заклик людини оновитися духовно, стати частиною Всесвіту.

Історія написання:

Літо 1908 р. Революція закінчилася поразкою й жорстоким державним терором. Коцюбинський, засмучений картинами людських страждань, украй виснажений службою й громадською діяльністю, поліційним наглядом, знесилений хворобою й родинними проблемами, мріє про відпустку. Саме в цей час його запрошує в гості до свого маєтку (с. Кононівка, нині – у Драбівському районі на Черкащині) Євген Чикаленко, видатний український меценат і громадський діяч. Згодом цей твір написаний у Чернігові.

Проблематика:

- душевної рівноваги;
- повноцінного життя;
- специфіки творчого процесу;
- митця і суспільства;
- гармонії людини і природи.

Герої:

Моя утома
Ниви у червні
Сонце
Три білих вівчарки
Зозуля
Жайворонки
Залізна рука города
Людське горе

Сюжет:

безфабульний: за його основу взято не подієву інтригу, а характерну для імпресіонізму химерну гру настроїв. В «Intermezzo» вони проходять через три фази:

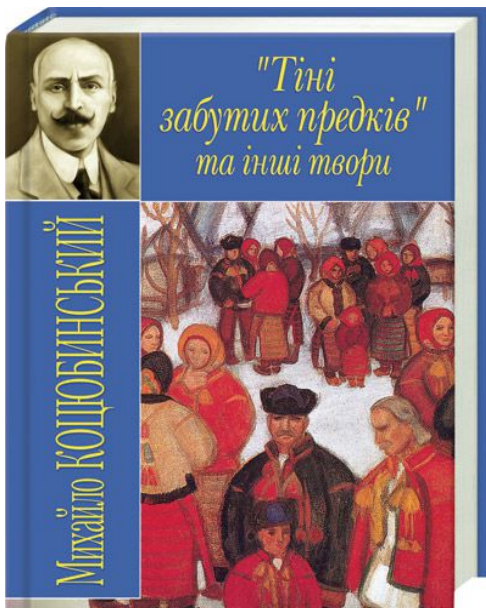
Спокійно-споглядальний стан. Цей стан з'являється як продовження тієї гармонії, якої сповнене життя природи. А природа в новелі – щось більше, ніж просто тло. Вона одухотворена, недарма ж на початку твору письменник подав перелік «дійових осіб», серед яких є і «Ниви в червні», і «Сонце», і «Зозуля», і «Жайворонки».

Обурення, гнів, нетерпіння. Драматургія новели – не тільки у внутрішній конфліктності героя, а й у контрасті між царством прекрасної природи й потворною реальністю людського життя. У чарівну мелодію кононівських полів і небес вриваються дисонанси. Найбільш уражаючий – сповідь селянина про людське горе у фіналі твору (кульмінація).

Депресія. Вона викликана великою душевною втомою ліричного героя. Герой утомлений, він перебуває в конфлікті із самим собою. Джерело цієї конфліктності – гостра потреба самотності – і водночас неможливість втечі від «світу людей».

«Тіні забутих предків». Паспорт твору

Жанр:

повість

Тема:

зображення життя гуцулів у Карпатах на межі 19 - 20 ст. у гармонії з природою, традиціями і звичаями, з язичницькими й християнськими віруваннями

Ідея:

гімн природі, чистоті людських взаємин і почуттів, засудження бездуховного життя, обмеженого дрібними потребами й інтересами

Інші назви:

- Тіні минулого
- Голос віків
- Відгомін Предковіку
- Дар Предків

Проблематика:

1. гармонії людини і природи;
2. життя і смерті;
3. вічності й сили кохання;
4. протиборства добра і зла;
5. протиборства добра і зла;
6. сенсу життя і щастя людини;
7. вірності й зради;
8. вірності кохання і деспотизму антигуманних звичаїв;
9. ролі праці в житті людей;
10. батьків і дітей;
11. язичництва і християнства.

Герої:

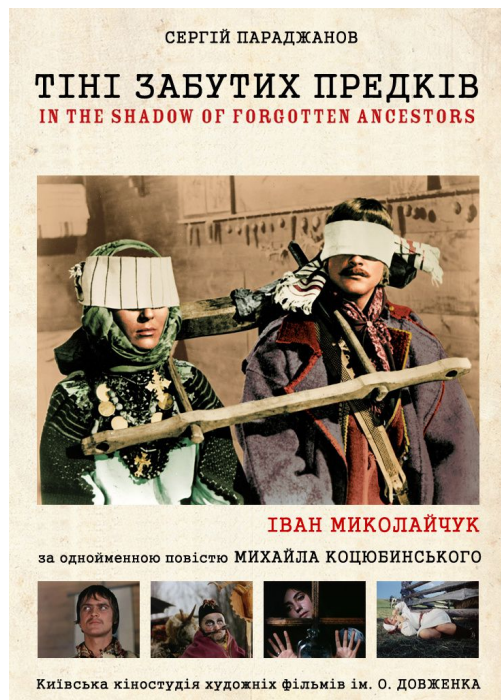

Сюжет:

повість перегукується з трагедією Шекспіра «Ромео і Джульєтта». Палійчуки і Гутенюки ворогують так само, як Монтекі та Капулетті. Діти з ворожих родів кохають одне одного. В кінці твору герої гинуть.

Описується дитинства Івана та ворожнечі двох сімей. Під час бійки батьків Івась знайомиться з Марічкою Гутенюк, вони зближуються, зароджується кохання. Іван іде на полонину в найми, а коли повертається, то дізнається про смерть Марічки (вона втопилася). Іван не вірить в смерть коханої і іде її шукати. В сусідньому селищі знаходять тіло невідомої дівчини, але Палійчук не впізнає Марічку. Шість років блукає Івась, а потім повертається до села й одружується на Палагні. Через деякий час вона стає "любаскою" сусіда Юри. Іван про все знає, але йому цілком байдуже.

Він іде в гори, йому чується голос нявки-Марічки, але зустрічає чугайстра. Іван іде за цим голосом і зривається в урочище, пізніше пастухи знаходять ледь живого Івана. Повість закінчується похованням, яке проходить за місцевим звичаєм.

У 1964 році режисер Сергій Параджанов та оператор Юрій Ілленко зняли однойменний фільм.

Поштовх для написання:

Улітку 1911 року М. Коцюбинський, повертаючись із Капрі, де він лікувався, вирішив відвідати Карпати, про які чув захоплені розповіді від фольклориста й етнографа В. Гнатюка. Спогади від перебування в селі Криворівня (Івано-Франківська область), під час якого він отримав багато вражень від життя, звичаїв і обрядів гуцулів.

У листах до М. Горького Коцюбинський пише: «Если бы Вы знали, какой это удивительный, почти сказочный уголок, с густозелеными горами, с вечно шумящими горными реками, чистый и свежий, точно вчера родившийся. Костюмы, обычаи, весь уклад жизни гуцулов-номадов [кочівників], проводящих всё лето со своими стадами на вершинах гор,— настолько своеобразны и красочны, что чувствуешь себя перенесенным в какой-то новый, неведомый мир»; «Если бы Вы знали, как величественна здесь природа, какая первобытная жизнь. Гуцулы – оригинальнейший народ, с богатой фантазией, со своеобразной психикой. Глубокий язычник-гуцул всю свою жизнь, до смерти, проводит в борьбе со злыми духами, населяющими леса, горы и воды. ...Сколько здесь красивых сказок, преданий, поверий, символов! Собирая материал, переживаю природу, смотрю, слушаю и учусь».

Повість Михайла Коцюбинського “Тіні забутих предків” має зміст, що не піддається однозначному тлумаченню. Про що ця книжка? Про нестихаюче ворогування Палійчуків і Гутенюків та палке кохання дітей цих старовинних гуцульських родів – Івана і Марічки? Про тіні забутих предків і їхній вплив на життя людське? Про утвердження духовного начала в людині? Про добро і зло? Про народження, любов і смерть,... про підтримку людини землею і космосом, а отже, про життя?... Так, очевидно, це поема про життя... Про життя в усіх його вимірах...

С. Жила

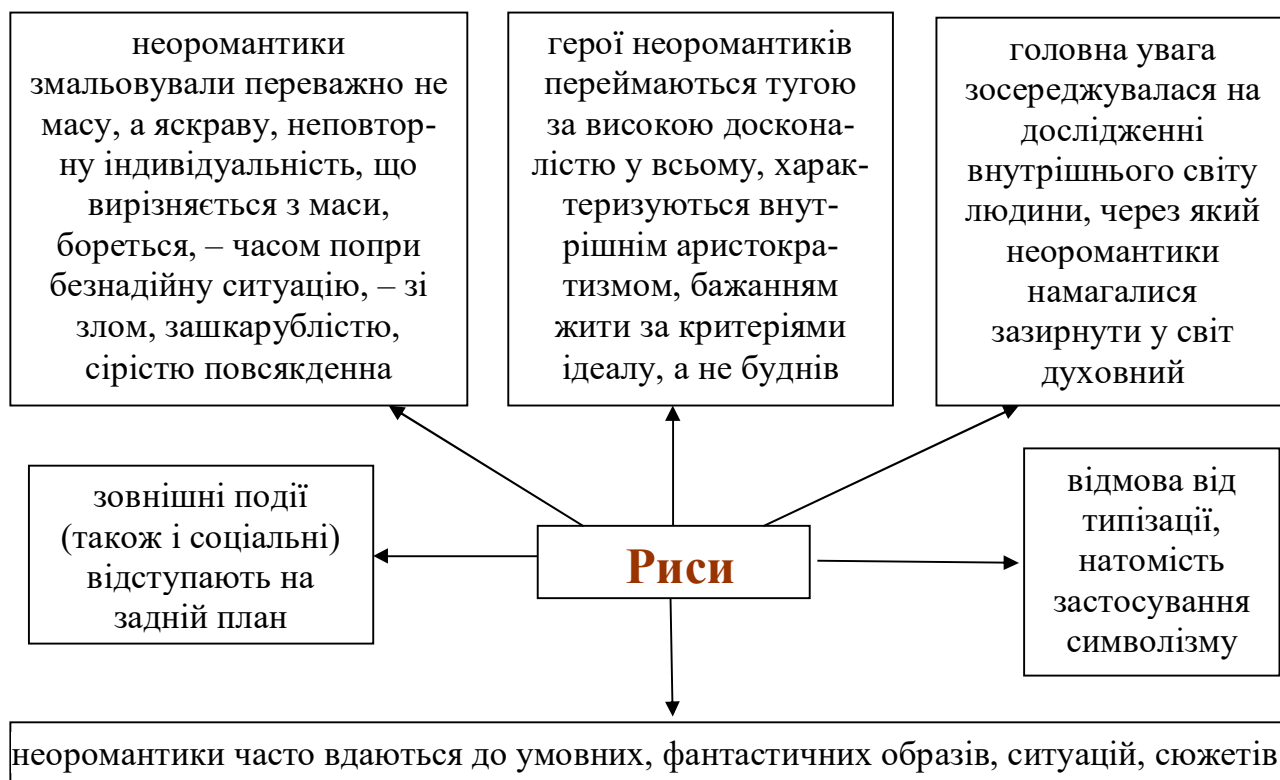
Стильова течія модернізму, що виникла в українській літературі на початку XX ст., названа Лесею Українкою «новоромантизмом».

Неоромантизм. Його риси

Неоромантизм

Зі «старим» романтизмом його ріднить порив до ідеального, виняткового.

Відкинувши раціоналізм,
неоромантики на перше місце поставили
чуттєву сферу людини, емоційно-інтуїтивне пізнання

Неоромантизм в українській літературі
започаткувала О. Кобилянська
новелами та повістями «Людина», «Царівна»

У цьому стилі працювали також Леся Українка,
Олександр Олесь,
М. Вороний та інші.

Народилася 27 листопада 1863 р. у містечку Гура-Гумора на півдні Буковини в родині службовця

Початкову освіту здобула в німецькій школі

О.Кобилянська. Життєвий та творчий шлях

Не маючи можливості вчитися далі, займалась самоосвітою.

В Чернівцях, куди переїздить на постійне життя родина, брала активну участь у жіночому русі. 1894 р. виступила одним з організаторів «Товариства руських жінок на Буковині»

1899 р. побувала на Україні, відвідала родини Косачів, Лисенків і Старицьких.

Після Першої світової війни живе в тяжких умовах.

Померла 21 березня 1942 р.

Літературну діяльність розпочала в середині 1880-х рр. Творами німецькою мовою. Перший твір українською – повість «Людина» (1895р.). це була друга редакція написаного раніше німецькою мовою оповідання «Вона».

Естетична концепція світу формувалася під впливом ідей німецького філософа Фрідріха Ніцше, який мав значний вплив на модерністів Європи. З даної філософії О.Кобилянська запозичила ідею сильної творчої індивідуальності.

«Земля». Паспорт твору

Жанр:

соціально-психологічна повість

Тема:

трагедія братовбивства, що сталася в селянській родині Федорчуків

Ідея:

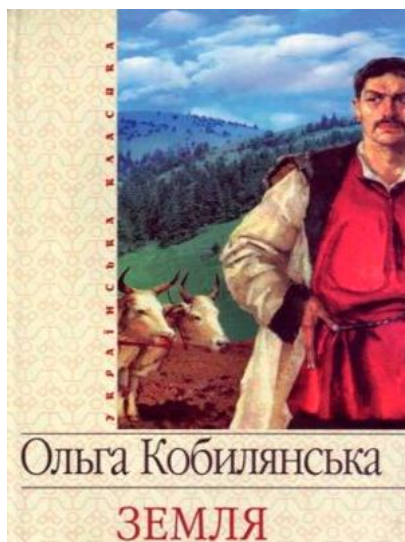
пошук причин братовбивства; “земля повинна бути для людини, а не людина для землі”, віра в духовне розкріпачення людини

Примітки:

Повістю “Земля” започаткувала символізм, як модерністську течію Присвячений батькові.

Проблематика:

1. сакральньо-містичного зв'язку людини і землі;
2. влади землі над людиною;
3. влади долі над людиною;
4. життя і смерті;
5. гріха і святості;
6. злочину і спокути;
7. любові й ненависті;
8. сумлінної праці.

Герої:

Основа твору:

В основу сюжету твору лягли справжні події, що мали місце в селі Димки, де з 1889 по 1891 роки проживала авторка. В селі вона глибоко пізнала селянське життя, зокрема дізналася про родину Костянтина Жижицяна, який мав двох синів – Саву й Михайла. В сім'ї сталася трагічна подія: Сава, бажаючи бути єдиним спадкоємцем, вбив старшого брата Михайла. На цьому документальному матеріалі письменниця художньо відобразила вічну біблійну тему Каїна та Авеля, зради і покути. Згодом Сава – прототип Сави Федорчука – емігрував до Канади, де й помер. Маріука Магіс – прототип Рахіри – прожила дев'ять років із Савою.

Композиція:

Експозиція: весілля в селі (Парасинки та Тодорики) – це велика подія. Молодята запрошують усе село розділити їхню радість. Так за одним столом зібралися герої твору: головні й другорядні, багаті й бідні.

Зав'язка: перше побачення Анни з Михайлом та щось «неймовірно страшне й потворне», що летіло з лісу.

Кульмінація: однієї ночі Сава з Михайлом пішли до панського лісу за жердинами, аби полагодити тин. Другого дня Михайла знайшли в лісі вбитим. Самої трагедії, що відбулася в лісі, не показано (братовбивство через землю).

Розв'язка: похорон Михайла.

Епілог: розповідь про те, що сталося в наступні роки з героями.

Напрям, назва якого походить від французького expression (вираження). Як і імпресіонізм, постав у творчості західноєвропейських художників (В. Ван Гог, Е. Мунк, П. Сезанн, П. Гоген, А. Матісс та ін.)

**Експресіонізм.
Його риси**

Експресіонізм

Згодом експресіоністичний стиль засвоює німецька література (С. Георг, Г. Тракль, Ф. Кафка, Б. Брехт та ін.), а далі й інші європейські літератури.

Український експресіонізм започаткував В. Стефаник, який від декадентських поезій у прозі перейшов на засади експресіонізму.

Класичний експресіонізм утвердив О. Туринський повістю «Поза межами болю».

У стильову течію експресіонізму частково вписується творчість М. Куліша («97»), частково – М. Бажана (збірка «17-й патруль»), а особливо проза М. Хвильового, І. Дніпровського, Ю. Липи, Т. Осьмачки.

Народився 14 травня 1871 року в селі Русів Івано-Франківської області в сім'ї заможного селянина.

Навчався у Снятинській міській школі, потім у польських гімназіях у Коломиї та Дрогобичі. Був виключений з Коломийської гімназії через участь у «Покутській трійці».

В.Стефаник. Життєвий та творчий шлях

По закінченні Дрогобицької гімназії вступив до медичного факультету Краківського університету. Поступово втрачав зацікавлення медициною і зрештою у 1900 покинув університет.

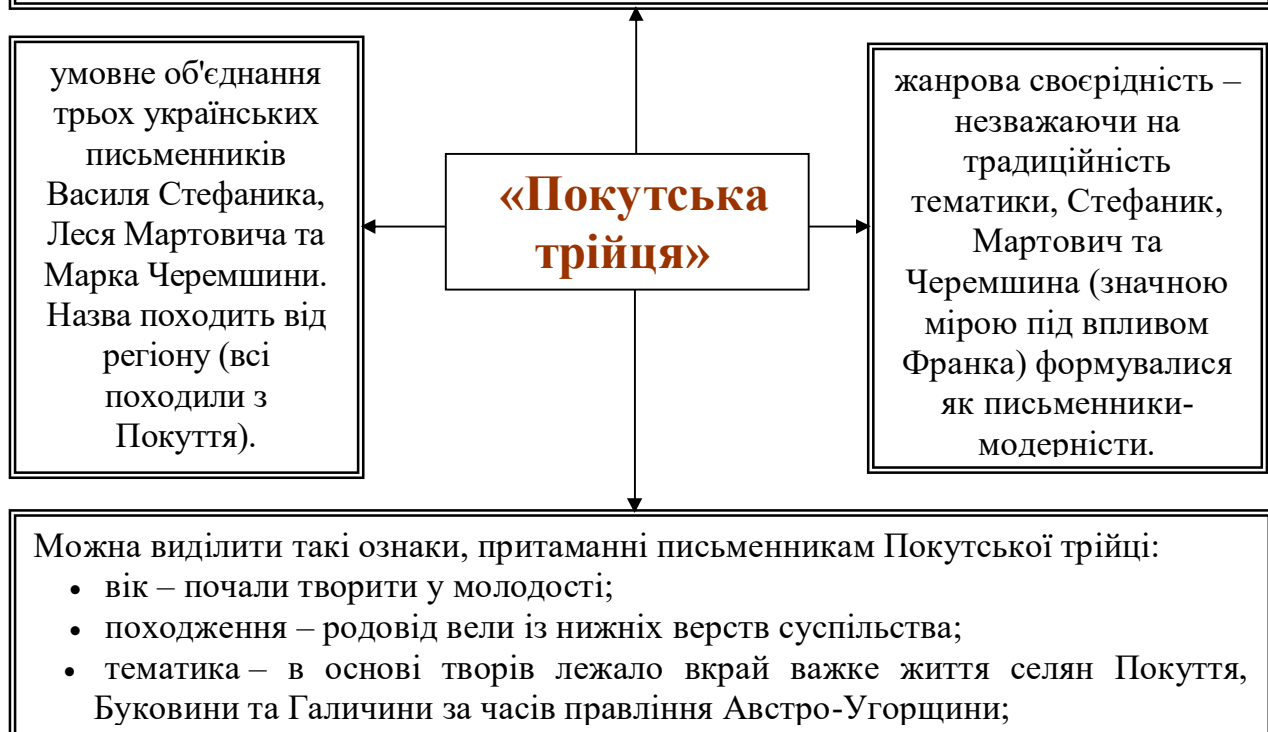
1903 р. був присутнім на відкритті пам'ятника Котляревському в Полтаві.

1907 р. став заступником депутата австрійського парламенту В.Охрімовича. Пізніше – депутатом Австро-Угорської імперії (до 1918р.)

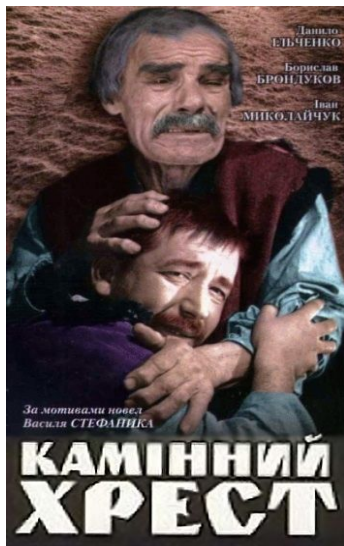
Перші літературні спроби припадають на роки навчання в гімназії. Літературну діяльність розпочав поезіями в прозі (1896-1898рр.)

Помер
7 грудня 1936 р.

Назву *Покутська трійця*, очевидно, отримали з легкої руки Івана Франка, оскільки саме він брав активну участь у становленні та формуванні таланту Стефаника, Мартовича та Черемшини. Завдяки постійній та тісній співпраці молоді письменники пройшли так звану Франкову школу та сформувалися під

«Камінний хрест». Паспорт твору

Жанр:

психологічна новела (студія, тобто художнє дослідження душі головного героя)

Тема:

Еміграція галицького селянства на американський континент на межі 19-20 ст.

Ідея:

єдність селянина з рідною землею

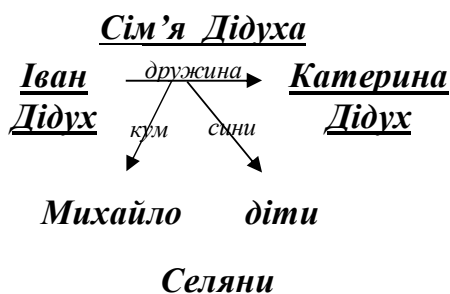
Проблематика:

1. віковичного зв'язку з рідною землею;
2. сумлінної праці на землі як вияву народної етики й моралі, як обов'язку, єдиного засобу і виправдання буття селянина;
3. соціальна проблема масового зубожіння селян, що спричинило еміграцію за океан.

Примітки:

Твір написаний в руслі експресіонізму, що виявляється у дослідженні сенсу страждання, відчуття болю, які спонукають людину до пізнання суті свого існування; також в емоційній загостреності зображуваного, напруженому драматизмі ситуації.

Герої:

Основа твору:

написано під враженнями від масової еміграції галицького селянства за кордон. В основу новели покладено реальний факт: Стефан Дідух (у творі Іван), односелець Стефаника, емігруючи до Канади, ставить на своїй нивці кам'яний хрест (який, до речі, і донині стоїть у Русові). У трагедії героя твору по краплі зібрано горе тисяч емігрантів, долею яких переймався письменник. Не раз проводжаючи на Краківському вокзалі земляків у далеку Америку, Стефанік постійно бачив опухлі від плачу очі, спечені губи, чув захриплі від стогону голоси.

Образ камінного хреста – символ страдницької долі селянина, який усе життя гірко працював на землі і все одно змушений її залишати, бо вона не спроможна його прогодувати.

Композиція:

Експозиція – перший розділ, що знайомить читача з долею Івана Дідуха (працював виснажливо на кам'янистому горбі, що дістався у спадщину; героя прозвали Іваном Переламаним через те, що праця зігнула його в дугу).

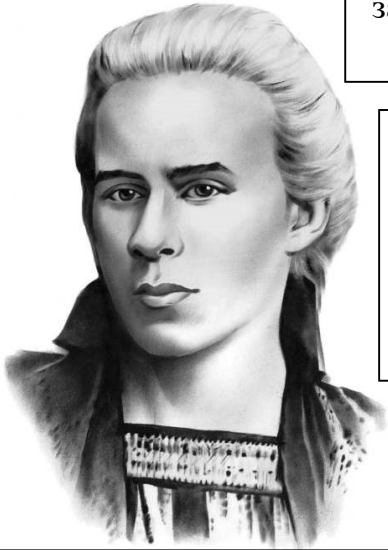
II – VII розділи – епізоди сповіді героя перед сусідами за своє життя, його прощання з односельцями.

Усі монологи Івана (як засіб індивідуалізації персонажа) обертаються навколо образу горба, на якому встановив на пам'ять землякам камінний хрест з вибитими іменами.

Народилася
25 лютого
1871 в місті
Новограді-
Волинському

Вчилася у приватних
учителів. У 6 років по-
чала вчитися вишивати.

Леся Українка. Життєвий та творчий шлях

6 січня 1880р. дуже
застудилася, початок
тяжкої хвороби.

Влітку 1883 року
діагностували ту-
беркульоз кісток, у
жовтні цього ж ро-
ку видалили кістки,
уражені хворобою.

Починаючи з 1884 року Леся
активно пише вірші («Конва-
лія», «Сафо», і ін.) і публікує
їх у часописі «Зоря». Саме
цього року з'явився псевдонім
«Леся Українка».

у 19 років написала для своїх
сестер підручник «Стародавня
історія східних народів».

Справжнє ім'я:
Лариса Петрівна Косач-Квітка

Вимушені потребою лікування подорожі до
Німеччини, Італії, Єгипту, кількарізне пере-
бування на Кавказі, Одещині, в Криму збага-
тили її враження та розширили кругозір.

Останні роки життя Л. Косач-
Квітки пройшли в подорожах на
лікування до Єгипту й на Кавказ.

7 серпня 1907 р. Леся Українка та Климент
Квітка офіційно оформили шлюб у церкві.

Померла 19 липня 1913 р. в Сурамі у 42 роки.

Перший вірш «Надія» написала у 9 років. Присвячений заарештованій тітці.

Родина Косачів була інтелігентною. Ольга Петрівна Драгоманова-Косач (мати Лесі) – письменниця, яка творила під псевдонімом Олена Пчілка (її поезію та оповідання для дітей українською мовою добре знали в Україні), була активною учасницею жіночого руху, видавала альманах «Перший вінок». Петро Косач (батько Лесі) – високоосвічений поміщик, який дуже любив літературу і живопис. У будинку Косачів часто збиралися письменники, художники і музиканти, влаштовувалися вечори і домашні концерти. Дядько Лесі – Михайло Драгоманов, був відомим ученим, громадським діячем, який співпрацював з І.Франком.

Творча спадщина

Збірки: «На крилах пісень» (1893), «Думи і мрії» (1899),
«Відгуки» (1902)

Поєми: «Оргія», «Одержима» (1901), «Кассандра» (1907),
«Бояриня»,

Драми: «Руфін і Прісцилла», «Камінний господар», «Лісова пісня»

Жанр:

вірш-медитація

**«Contra spem spero!»
Паспорт твору****«Contra spem spero»** від лат. – без надії сподіваюсь

Вірш входить до збірки «На крилах пісень». Вперше у цій збірці був надрукований у 1893 році. Для київського видання «На крилах пісень» Леся Українка скоротила твір на дві строфи.

Провідний мотив:

заперечення тужливих настроїв, протиприродних молодості, оптимізм людини за будь-яких життєвих ситуацій; своєрідна програма дій, гімн життю.

Головна ідея:

підняття духу та надії на те, що після чорної життєвої смуги буде біла. Вона запевняє, що якщо вірити у добро, коли навіть немає віри, світ змінюється на краще і всі негаразди легше пережити, коли знайти останню краплю надії.

Імпульсом до створення вірша стало загострення в авторки хвороби, проте подолання особистої недуги переросло в утвердження героїчної особистості, яка готова всі зусилля віддати боротьбі проти кривди в найширшому соціальному та національно-визвольному аспектах. Леся Українка утверджувала незламність духу людини й оптимістичним мотивом, і всіма художніми засобами, й експресивним художнім звучанням, коли категоричне «Ні!» на початку твору змінилося ще рішучішим «Так!» в останній його строфі.

Рід:

патріотична лірика

**«І все-таки до тебе думка лине...»
Паспорт твору****Тема:**

відтворення картин рідного краю, ностальгія за Батьківщиною.

Провідний мотив:

вболівання за долю рідного народу.

«І все-таки до тебе думка лине» – це висновок, результат болючих роздумів авторки: хоч її батьківщина найнещасніша, сама заанапашена, але для неї вона найдорожча, а любов до краю можна виявити не сльозами.

Тільки ціною тривалої боротьби за волю, ціною крові, ціною навіть життя: О, сліз таких вже вилито чимало, – Країна ціла може в них втопитись; Доволі вже їм литись, – Що сльози там, де навіть крові мало! Отже, з вірша видно, що корінні зміни в суспільному житті, соціальне й національне визволення народу може настати лише в наслідок рішучих дій.

Жанр:

ліро-епічний вірш

**«І ти колись боролась, мов Ізраїль...»
Паспорт твору****Тема:**

показ невірального становища рідного народу

Звертаючись до біблійних мотивів і образів, автор прагнула у вічному контексті осмислити історію Батьківщини, висловити любов до неї, окреслити шляхи звільнення.

Рядки «Чи довго ще, о Господи; Чи довго, ми будемо блукати і шукати рідного краю на своїй землі?» становлять своєрідний ключ до розуміння образу неволі.

Персонажі творів – це люди, які забули власне коріння. Духовна сліпота стає певним лейтмотивом творчості Лесі Українки.

Рід літератури:

пейзажна лірика

Тема:

опис морського пейзажу, роздуми над майбутньою долею.

«Хвиля».
Паспорт твору

Приводом до написання цього твору стала поїздка до Євпаторії, де Леся Українка перебувала на лікуванні.

Рід літератури:

пейзажна лірика

Тема:

Любов до навколишнього світу

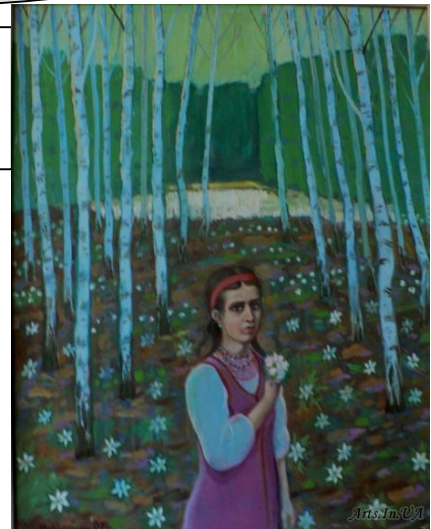
«Стояла я і слухала весну».
Паспорт твору

Провідний мотив:

віра в перемогу світла над темрявою, життя – над смертю

Ця поезія сповнена виразними інтонаціями через недосяжність щастя, втому від життєвих змагань. Вміння ліричної героїні «слухати весну» дало їй змогу почути дзвінку й голосну пісню, закличну мову і таємний шепіт. Голоси весни оспівують любов, юну красу, радість – все те, про що колись мріялось.

Прекрасна пейзажно-інтимна поезія покладена на музику.

Рід літератури:

інтимна лірика

Тема:

розповідь ліричної героїні (авторку), яка прагне полинати до свого коханого, який хворий, «зламаний цвіте».

«Все-все покинуть, до тебе полинуть».
Паспорт твору

Провідний мотив:

краса і сила кохання, готовність закоханих пройти крізь будь-які труднощі

Вірш має автобіографічний характер, хоча думки й почуття, у ньому виражені, близькі багатьом закоханим. Поетеса переживала глибокі почуття до студента, одиодумця Сергія Мержинського, який тяжко захворів (тому «зламаний цвіт»). Вона готова була розділити з ним свою долю, прагнула допомогти, сама наражаючись на велику небезпеку.

УКРАЇНЬСЬКА КЛАСИЧНА ЛІТЕРАТУРА

**ЛІСОВА
ПІСНЯ**

БІБЛІОТЕКА ШКОЛЯРА ТА СТУДЕНТА

ЛЕСЯ УКРАЇНКА

драма-феєрія (проблемно-філософська драматична поема)

Драма-феєрія (від франц. *fee* – фея) – один із жанрових різновидів драми, якому властивий фантастично-казковий сюжет, неймовірні (з реального погляду) перетворення.

зображення світу людини й світу природи в їх
гармонійних і суперечливих взаєминах

возвеличення нездоланності життя, невми-
щості мрії людини; віра в те, що найвищі жит-
тєві цінності безсмертні; добро завжди
перемагає зло.

Найхарактернішою особливістю композиції є органічне переплетення життя двох світів: природи й людини. Лісові істоти олюднені, вони живуть і діють, розмовляють, як люди. У них своє розуміння добра і зла, вони наділені певними рисами вдачі за аналогією до людських.

Мати ← Лукаш → дядько Лев
дружина
↓
Килина
↓
діти

*Мавка, Лісовик,
Водяник, Перелесник,
Русалка*

*Той, що греблі рве;
Той, що в скалі
сидить;
Русалка Польова,
Пропасниця,
Потерчата,
Куць,
Злидні.*

1. Людини і природи.
2. Людини і мистецтва.
3. Шляхи подолання зла.
4. Сили кохання.
5. Трагедія зради самого себе.
6. Самознищення зла.
7. Роздвоєння людини.

Історія написання:

Леся Українка написала цей твір всього лише за три тижні у місті Кутаїсі, що на Кавказі. Леся тяжко сумувала за Батьківщиною, крім того, знову загострилася її хвороба.

У листі до матері Леся Українка зазначала, що «Лісова пісня» з'явилася в результаті спогаду про дитинство, проведене на Волині, коли її навіки зачарував образ лісової русалки: «Мені здається, що я просто згадала наші ліси та затужила за ними. Писала я її недовго, 10-12 днів, і не писати ніяк не могла».

Композиція:

Драма складається з прологу й трьох дій, співвіднесених з різними порами року (весна, літо, осінь), із зародженням, розвитком і згасанням інтимних почуттів і переживань Мавки та Лукаша.

Зав'язка. дитина лісу Мавка, розбуджена голосом сопілки сільського парубка Лукаша, прокидається від зимового сну.

Розвиток дії. З'являється молодиця Килина – втілення бездуховності й моральної обмеженості. Вона в усьому протистоїть Мавці – уособленню любові й краси. Коли Лукаш зраджує кохану і сватає Килину, охоплена відчаєм Мавка втрачає бажання жити й добровільно погоджується покинути цей світ, зникнути «у підземеллі темного Марища» – «Того, що в скалі сидить».

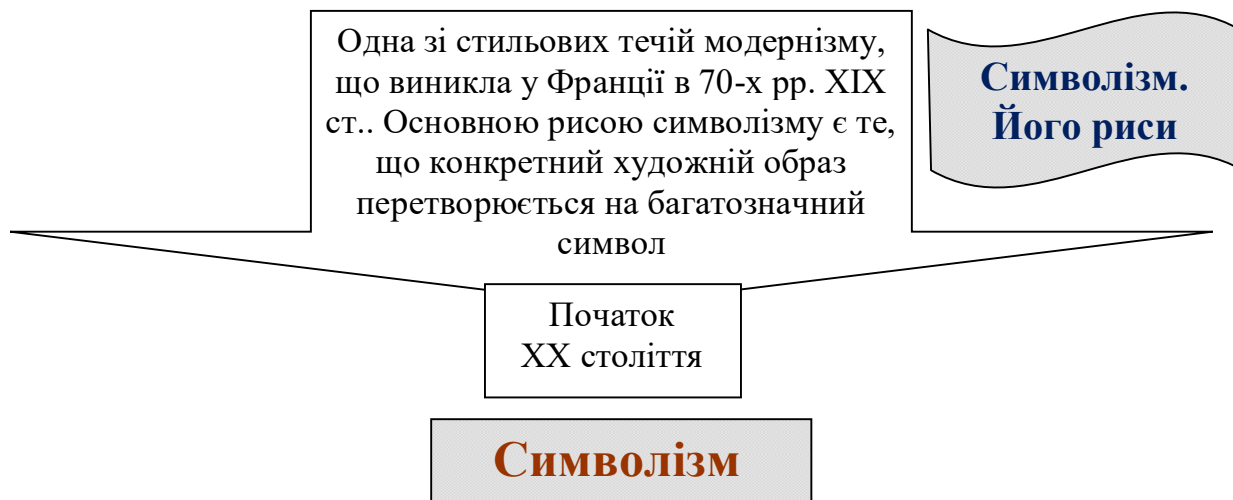
Кульмінація. розлючена Килина хоче зрубати Вербу-Мавку, але Перелесник (дух вогню) запалює Вербу, а з нею згоряє все господарство.

Розв'язка. Мати й Килина повертаються в село, а Лукаш залишається в зимовому лісі разом із привидами Мавки і поступово замерзає з усмішкою на устах.

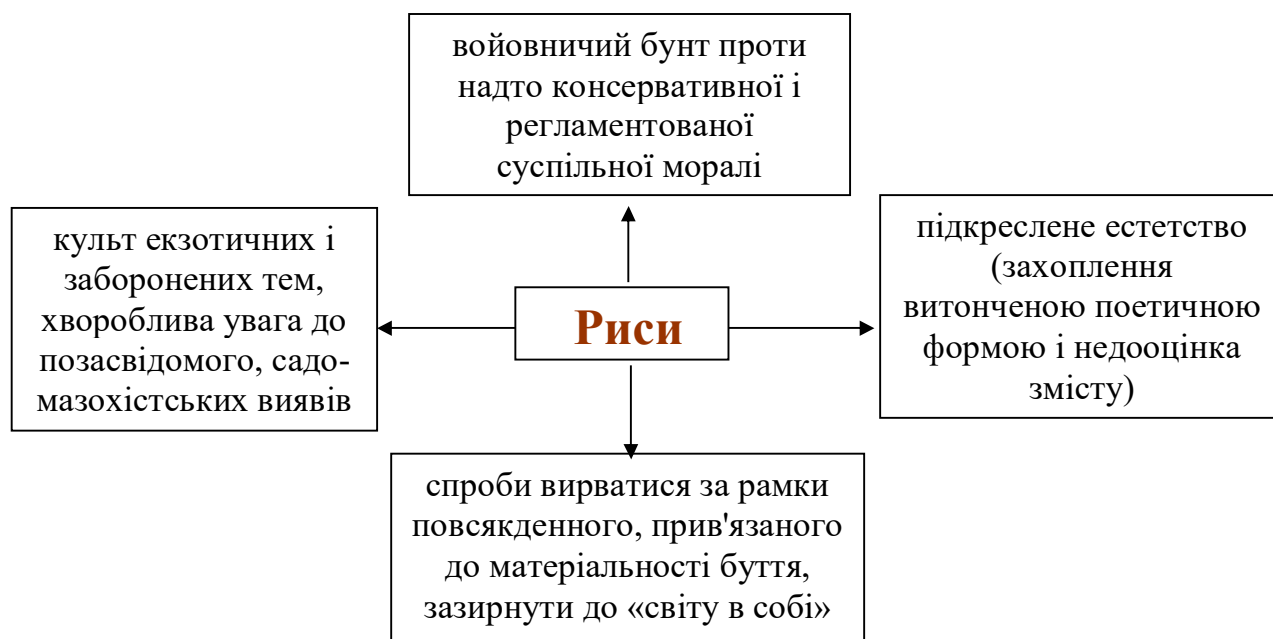
Основна думка:

світ урятує краса. Краса, яка виявляється у високій, світлій духовності людини, у її гармонії з природою, у жертвній любові й здатності прощати. Така краса очищає й відроджує людину і світ.

Теоретиком символізму вважається Ш. Бодлер. Він висунув теорію «системи відповідностей», за якою всі предмети і явища, всі чуття і почуття невидимо зв'язані в одну невиразну, містичну цілість. Завдання митця – побачити ці зв'язки, розплутати їх, показати таємничу залежність усього на світі. У 1880–90-х рр. у Франції з'являється ряд послідовників Бодлера – символістів. Найталановитіші його продовжувачі – П. Верлен, А. Рембо, С. Малларме. Символізм поширювався також в Італії (Г. д'Аннунціо), Бельгії (Е. Верхарн, М. Метерлінк), Німеччині (С. Георге, Ф. Ніцше), Англії (О. Уайльд), Польщі (М., С. Пшибишевський, К. Пшерва-Тетмаєр), Росії (Д. Мережковський, О. Блок, А. Бєлий, В. Іванов).

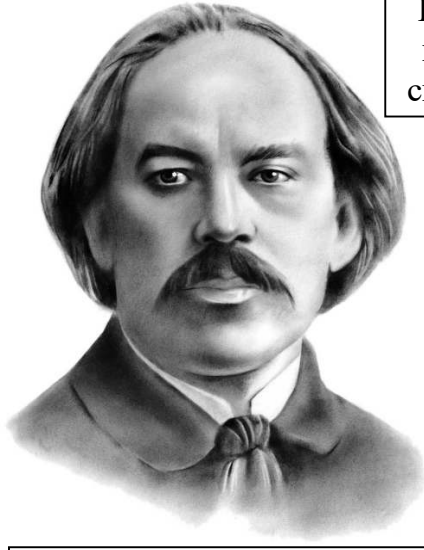

В українську літературу символізм прийшов через австро-німецьку та польську літератури. Засновницею цього стилю у вітчизняному письменстві стала Ольга Кобилянська. Водночас слід наголосити, що український символізм міцно переплетений з неоромантизмом, практично неможливо визначити, який з двох стилів домінує у тому чи іншому творі.

Народився
24 листо-
пада 1871р.
у сім'ї
ремісника

Навчався у Харківському,
пізніше – у Ростовському
реальному училищі,
звідки був виключений за
зв'язки з народниками.

М.Вороний. Життєвий та творчий шлях

Продовжував навчання у Віде-
нському і Львівському універ-
ситетах на факультеті філософії.

З 1897р. актор трупи М.
Кропивницького, П.
Сакса-ганського, О.
Васильєва та інших

У 1917р. один із заснов-
ників Української Центра-
льної ради; засновників і
режисерів Українського
національного театру.

У 1920р. емігрував за кор-
дон. Жив у Варшаві, нев-
довзі переїхав до Львова.

У 1901р. залишив сцену і
служив в установах Катери-
нодара, Харкова, Одеси, Чер-
нігова. 1910р. оселився в
Києві, працював у театрі
Садовського.

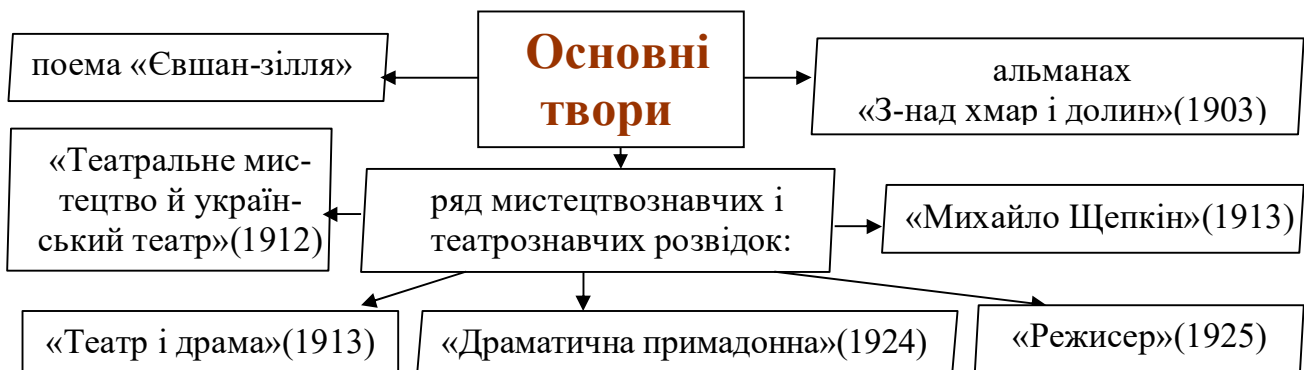
Викладав в українській дра-
матичній школі при Музи-
чному інституті імені М.
Лисенка, з 1926р. – у Хар-
ківському музично-драма-
тичному інституті.

Літературні псевдоніми:
*Арлекін. Віщий Олег,
Сіріус, Кіндратович,
Микольчик*

У 1934р. було заарештовано як польського шпигуна.
7 червня 1938р. розстріляний за вироком УНКВС з
групою селян. 10 листопада 1957р. було реабілітовано.

Писати вірші почав ще в реальному училищі. 1893 року був надрукований перший вірш «Не журись, дівчино». 1911 року – перша збірка «Ліричні поезії», через два роки – збірка «У саяві мрій», а 1929р. – збірка «Поезії».

У період навчання працював бібліотекарем і коректором Наукового товариства імені Шевченка, режисером українського театру товариства «Руська бесіда», в редакції журналу «Життя і слово», де вів рубрику «Вісті з Росії». Допомігав І. Франкові у виданні газети «Громадський голос» і «Радикал», деякий час був неофіційним редактором журналу «Зоря».

Рід літератури:

пейзажна лірика

Тема:

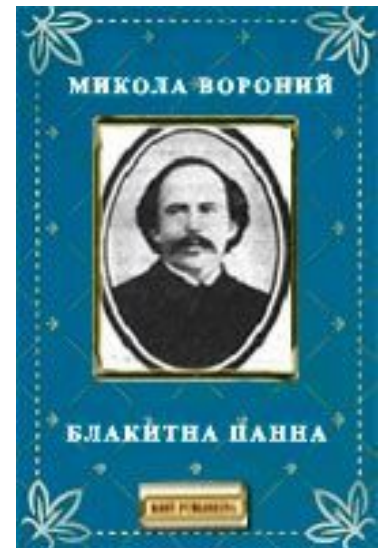
«має крилами Весна запашна, лине все в прозорих шатах, у серпанках і блаватах...»

Провідний мотив:

возвеличення краси природи та єдність її з мистецтвом

Вороний витворює гімн весняній природі, молодості, натхненню, оспівав весну як блакитну панну. Поряд зі звичними, традиційними у фольклорі та в літературі засобами виразності (весна запашна, чарівна, у прозорих шатах, у серпанках) автор використовує біблійну урочисту лексику («Осанна!»), метафори («в душі моїй, в сяйві мрій в'ються хмелем арабески»), мистецькі терміни (арабески, фрески, гротески). Це надає творові неповторне інтелектуально-мистецьке естетичне забарвлення.

«Блакитна панна».
Паспорт твору

М.Вороний зазначав: «Я писав не так од образу, як од звуку. І дійсно, мелос, спершу примітивний, а далі технічно все більше ускладнений, був джерелом моєї пісні-вірша».

Рід літератури:

інтимна лірика

Тема:

оспівування ідеалізованого жіночого образу-образу вічної краси

Ідея:

створити узагальнено ідеалізований образ вічної краси

«Інфанта».
Паспорт твору

«Інфанта» аналіз вірша Вірш «Інфанта» Вороного – зразок інтимної лірики поета. У ньому М. Вороний розмірковує над враженням, яке справила на нього старовинна картина під такою ж назвою. Твір починається романтичною пейзажною картиною, у якій багато авторських неологізмів, створених його поетичною уявою («проміннострунними», «мрій-нотканому», «вогнелунними»). З чуттям «побожної хвали» ліричний герой оспівує жіночу красу, що, виринувши із глибини століть, залишилася вічною й нетлінною. А світ продовжує жити, у ньому є завжди «два мечі» – добро та зло, і це слід сприймати як належне. Червоний колір полотна нагадав поетові червоні заграви революції.

Під текстом Вороний залишив напис: «Накидано 1907р. Викінчено 1922р.» Ця авторська заувага пояснює особливість останнього катрена, в структурі якого відчувається певний дисонанс: два перші рядки – образ героя, сповнений бодлерівської символіки, два наступних – образ Революції, що впливає над ліричним героєм у червоній заграві.

Народився 5 грудня 1878 року в містечку Білопільля на Сумщині у сім'ї хлібороба

У рідному містечку навчався в початковій школі, потім у двокласному училищі. У 15 років вступив до хліборобської школи у містечку Ленгачі

Під час навчання починає видавати рукописний журнал «Комета», в якому друкує свої вірші.

О.Олесь. Життєвий та творчий шлях

Ще навчаючись у школі, вивчив болгарську, сербську, польську мови.

1903 року вступає до Харківського ветеринарного інституту; їде на відкриття пам'ятника І.П. Котляревському в Полтаві, де знайомиться з Б.Грінченком, В.Самійленком, М.Коцюбинським, Лесею Українкою.

1907 р. у Петербурзі випустив збірку «З журбою радість обнялась»

1919 року виїздить до Угорщини, де і проводить решту свого життя. Сум за батьківщиною виливає у поезіях.

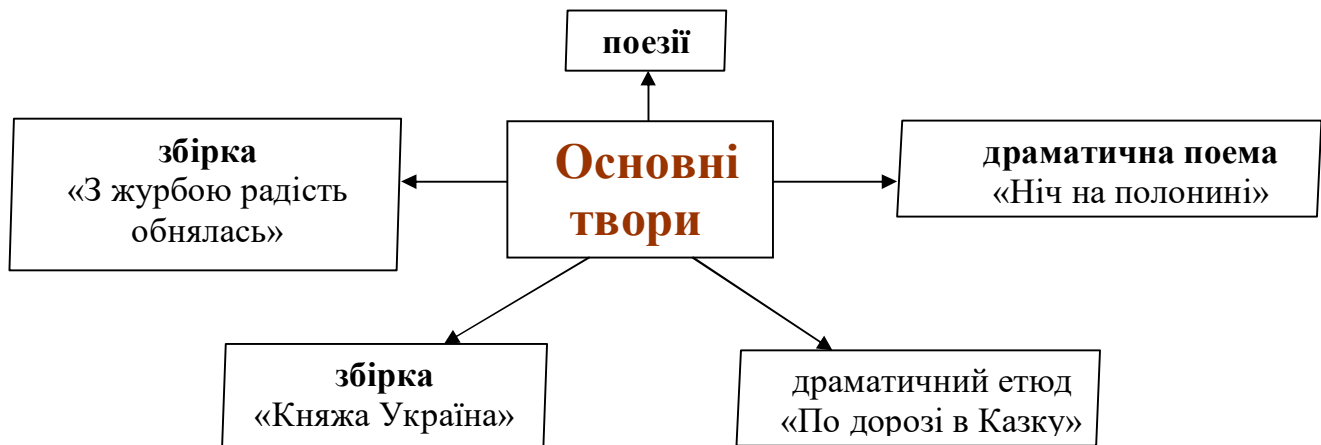
Справжнє ім'я:
Олександр Іванович Кандиба

У 1919–1922 рр допомагає збирати кошти голодуючим в Україні.

Помер
2 травня 1944р.

По батьківській лінії його рід походив з чумаків, по материнській – з кріпаків. Батько, Іван Федорович, працював на рибних промислах в Астрахані, де й утопився у Возлі, коли Сашкові було 11 років. Мати Олександра залишилась сама з трьома дітьми. Виховувала дітей в любові. У чотири роки Сашко уже вмів читати. Незабаром перед ним почала відкриватися чарівна поезія Шевченкового «Кобзаря».

Початок літературної діяльності О.Олесь – вихід збірки «З журбою радість обнялась», яку І.Франко сприйняв схвально, назвавши автора «майстром віршованої форми і легких граціозних пісень».

Рід літератури:	інтимна лірика	«З журбою радість обнялась». Паспорт твору
Жанр:	вірш-медитація	
Тема:	у житті людини є журба і радості, якими міниться життя «З журбою радість обнялась»	
Ідея:	гармонія людини і природи	

Вірш «З журбою радість обнялась» датований 1906 роком складається всього з двох строф, в яких визначене поетичне кредо Олеся. Образ журби з радістю в обіймах наводить на думку, що не буває радості без журби, так, як і журби без радості. Напевно, життя – це химерне сплетіння болю, туги з любов'ю і щастям. У мистецтві, як і в житті, немає «білішого» і «чорного». Від того, як складається життя митця, залежить Настроя тональність його творчості.

Рід літератури:	інтимна лірика	Тема:	«Чари ночі». Паспорт твору
Жанр:	романс	захоплення красою життя і красою кохання	

Поезія входить до збірки «З журбою радість обнялась»; її називають шедевром української лірики. Він став популярною піснею («Сміються, плачуть солов'ї...»).

У цій поезії автор відтворив власну філософію життя: «Лови летючу мить життя!», «Гори! Життя – єдина мить... Для смерті ж – вічність ціла». О.Олесь ушлавлює кохання, повнокровність людського буття. Життя прекрасне, проте швидкоплинне, і тому треба цінувати кожну мить.

Рід літератури:	патріотична лірика	«О слово рідне, орле скутий!». Паспорт твору	
Жанр:	вірш-медитація	Тема:	любов до рідної мови і заклик до її збереження
Медитація – історико-філософське осмислення ролі рідного слова, загалом митця в долі народу.		Ідея:	рідне слово має стати духовною зброєю народу

Три частини композиції виконують роль тези, антитези і синтезу. Поезія вибудована як монолог – звертання ліричного героя до рідного слова.

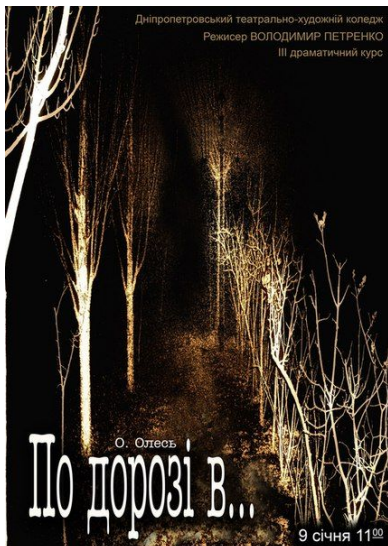
Анафоричне «О слово рідне!» увиразнює не тільки композиції єдності, а й змістову наповненість, підкреслює щирість ліричної оповіді, схвильованість героя, зумовлює

«По дорозі в Казку». Паспорт твору

Жанр:

драматичний етюд

Драматичний етюд - невеликий літературний твір, присвячений якому-небудь окремому питанню.

Тема:

взаємини героя (індивідуальності) й натовпу (колективу), розбіжність між мрією й дійсністю, ідеалом і реальністю.

Ідея:

застереження духовних лідерів народу не розчаровуватися, а свято вірити в досяжність ідеалів, бути витривалими й незламними.

Проблематика:

1. вождя і народної маси;
2. лідерства;
3. кохання;
4. мрії та дійсності;
5. шляхів досягнення мети.

Дорога в Казку
духовні поривання
людини до кращого
життя

Персонажі:

Хлопчик
Дівчина
Народ
Хлопчик із
Казки

Казка
(мрія)

**Образи-
символи
твору:**

Темний ліс, хижі звірі
Життєві труднощі,
трагедії перешкоди

Дівчина
(розкол, що відбувся
серед людей)

Сонячне проміння
Світло, щастя

I картина. Люди з юрби нарікають, що в лісі, де вони живуть, холодно, голодно, що тут не можна жити. Молодий хлопець пропонує шукати дорогу з лісу, з нього сміються. Дівчина приходить його пожаліти, він ображається. Дівчина говорить, що любить шевця. Хлопець говорить, що той – не орел, а любити треба лише орлів, героїв. Хлопець нарікає на байдужість людей, рабську покору, задоволення малим. І йде шукати дорогу з лісу, до сонця. Народ вирішує іти за хлопцем, який вказав їм мету життя

II картина. Юрба визнала свого лідера, Учителя, повірила йому, побачила його силу й сміливість (він навіть поглядом приборкував хижих звірів). Люди йдуть за вождем, долаючи труднощі, гинучи. Він закликає не боятися перешкод, які ще зустрінуться на шляху

III картина. Вождь знесилений, утомлений. На мить йому здається, що він заблукав, загубив дорогу. Юрба зневіряється, сміється зі свого поводири, кидає в нього каміння, залишає його і йде назад до своєї домівки в лісі. До нього спускається хлопчик із Казки. Йому здається, що це привид. Але той відхиляє гілки й показує вождєві сонячне проміння й золоту браму Казки. Він кличе людей, але ті його не чують

Народився 26 липня 1880 року в м. Єлисаветград у селянській родині.

По закінченні школи віддано до Єлисаветградської гімназії

В. Винниченко. Життєвий та творчий шлях

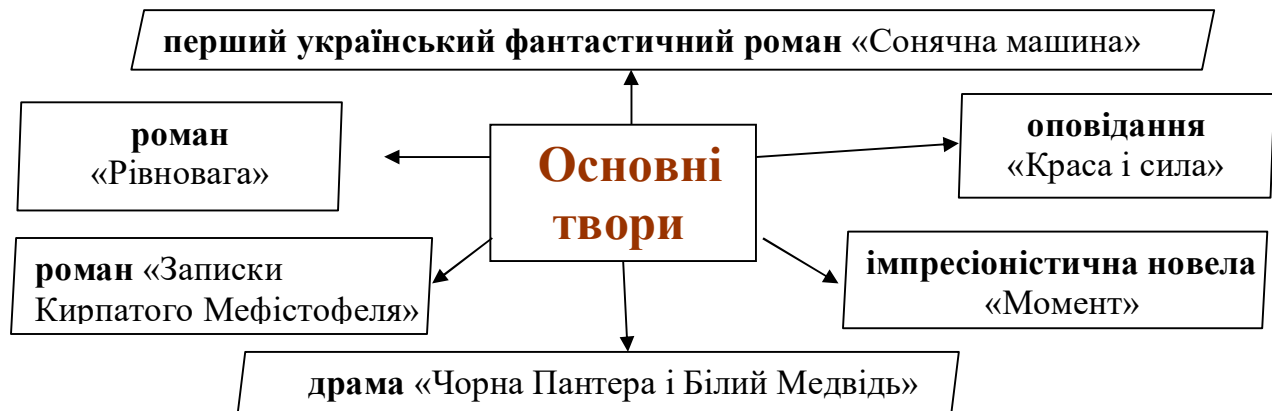
У 1901 році вступив на юридичний факультет Київського університету і того ж року створив таємну студентську революційну організацію «Студентська громада».

За проведення пропаганди 1903 року був заарештований, виключений з університету й ув'язнений до одиночної камери Лук'янівської в'язниці в Києві, звідки йому згодом вдалося втекти.

Незабаром новий арешт. Втік, відбув у еміграцію.

Помер 6 березня 1951р. у французькому м. Мужен.

В. Винниченко – активний політичний діяч. На початку Першої світової війни повернувся до Росії і жив до 1917 р. під чужим ім'ям переважно в Москві, займаючись літературною діяльністю. Став членом Центральної Ради. Згодом очолив Генеральний секретаріат і став генеральним секретарем внутрішніх справ. Автор майже усіх декларацій і законодавчих актів УНР. Проголосив I Універсал та Декларацію Генерального секретаріату. Під натиском більшовицьких військ уряд УНР на чолі з новим прем'єром змушений був евакуюватися до Житомира. Разом із дружиною, Розалією Лівшиц, поїхав на південь, до Бердянська. У серпні 1918 року очолив опозиційний до гетьманського режиму Павла Скоропадського Український національний союз, рішуче наполягав на відновленні УНР, створенні її найвищого органу – Директорії, головою якої став у листопаді 1918 р. Незабаром через суперечності із Симоном Петлюрою пішов у відставку та виїхав за кордон. Наприкінці 1919 року вийшов із УСДРП і організував у Відні Закордонну групу українських комуністів. Наприкінці травня 1920 р. із дружиною прибув до Москви, де дістав пропозицію зайняти пост заступника голови Раднаркому УСРР. У вересні 1921 очолив новостворений комітет допомоги українському студентству в Берліні.

«Момент». Паспорт твору

Жанр:

новела

Підзаголовок :

«Із оповідань тюремної
Шехерезади»

«Шехерезадою» виявляється чоловік-оповідач, а не жінка, однак, аби зацікавити своїми тюремними оповідями, автор вдається до інтригування читача підзаголовком. Можливо, таким підзаголовком автор натякає на близькість свого твору до казки. Адже новела справді нагадує жанрову модель чарівної казки, сюжет якої побудований на міфологічному мотиві перетинання кордону.

Тема:

історія короткого кохання, що зародилося між молодим революціонером і панною в ризикованій для життя ситуації

Ідея:

доведення того, що люди інколи бездумно втрачають мить щастя, підкорюючи свої вчинки суворим приписам моралі, а інколи, намагаючись затримати й продовжити його, гублять своє щастя назавжди; усе, що від природи, є прекрасним.

Проблематика:

- любові і щастя людини;
- миті як вічності;
- філософії людського буття;
- життя і смерті;
- гармонії людини й природи;
- природності душевних і тілесних поривань людини.

Характерні риси новели:

- сюжет динамічний і напружений;
- наявність *імпресіоністичних засобів*: колористика тексту концентрує сонячні барви, лісову зелень, небесну блакить; багатство зорових і слухових образів увиразнює пейзаж, творить тло, на якому розгортаються події в новелі;
- розповідь ведеться від першої особи.

Герої:

Шехеризада

герой-оповідач

допомагає
втекти

Семен
Пустун

контрабандист

кохана

Муся

панночка
із міста

Щонайтісніше з природним проектом буття співпрацює тіло. Це багато в чому зумовлено його інтегрованістю в світ, здатністю сутнісно відчувати процеси життєдіяльності: за Ніцше, який актуалізував проблему тілесності в новітній культурі, “лише тіло спроможне чути буття

Олександр Ковальчук

У новелі “Момент” увага зосереджена на двох персонажах, які разом переживають екзистенційну межову ситуацію: реально опиняються на межі життя і смерті. Кожне слово, репліка діалогу чи внутрішній монолог сприяють глибшому розкриттю внутрішнього світу героїв і формуванню їх цілісного образу

Т.Денисюк

Література

1. Авраменко О.М., Пахаренко В.І. Українська література: Підруч. для 10кл. загальноосвітн.навч.закл. (рівень стандарту, академічний рівень) / наук. ред. Р.В.Мовчан. – К.: Грамота, 2010.
2. Бандура О. Диктатичні матеріали з теорії літератури. – К.: Рад. Школа, 1991.
3. Бернадська Н., Задорожна С. Українська література – К.: Феміна, 1995.
4. Борщевський В. Вивчення творчості Михайла Коцюбинського в школі. – К., 1975.
5. Волинський П., Кобилянський Ю., Хропко П. Історія української літератури. Літератури II половини XIX ст. – К., 1966.
6. Гнідан О. Василь Стефаник. Життя і творчість. – К., Рад школа, 1991.
7. Гніда О., Дем'янівська Л. Володимир Винниченко: життя, діяльність, творчість. – К., 1996.
8. Гузар З. Вивчення творчості Ольги Кобилянської. – К., 1978.
9. Демчук О. Нестандартні уроки з української літератури в 9-11 класах. – Тернопіль, 2000.
10. Задорожна С., Бернадська Н. Українська література. Запитання і відповіді. – Київ: Решта, 1996.
11. Кіліченко Л. Франкова криниця. Вивчення творчості І. Франка в школі: Посібник для вчителя. – К.: Рад школа, 1991.
12. Кузнєцов Ю., Орлик П. Слідами феї Моргани. Вивчення творчості М. Коцюбинського в школі: Посібник для вчителя. – К.: Рад. Школа, 1990.
13. Ломонос Є. Вивчення творчості Лесі Українки: Посібник для вчителів. – К.: Рад. Школа, 1987.
14. Мелехова О. Вивчення теорії літератури в школі: Посібник для вчителів. – Харків, Гриф, 1999.
15. Противенська О., Мещерякова М. Українська література у схемах і таблицях. – Харків: Академія, 1999.
16. Полинець О., Лесин В. Короткий словник літературознавчих термінів. – К., Рад. Школа, 1961.
17. Слоньовська О., Сушевський Б. Конспекти з уроків української літератури, 10 клас. – К.: Рад. Школа, 1997.
18. Українська література: Комплексна підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання / уклад.: Л.Кубішин, Л.Олійник. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2013.
19. Хізова Ю., Гоголева В. Усі українські письменники. – Харків: Торсінг Плюс, 2007.
20. Хропко П. Українська література: Підручник для 10 класу. – К.: Освіта, 1998.

[illegible]

